

Obžaloba prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 107 Ústavy Slovenskej republiky (návrh)

Národná rada Slovenskej republiky podľa čl. 107 Ústavy Slovenskej republiky podáva obžalobu na prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča za úmyselné porušenie Ústavy Slovenskej republiky.

Odôvodnenie obžaloby:

Podľa čl. 107 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) „prezidenta možno stíhať iba za úmyselné porušenie ústavy alebo za vlastizradu.“ Úmyselné porušenie ústavy zo strany prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča (ďalej aj „prezident“) nastalo jeho konaním v súvislosti s návrhom Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „NR SR“) na vymenovanie kandidáta Jozefa Čentéša za generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). NR SR zvolila Jozefa Čentéša za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora dňa 17. júna 2011. Prezident listom zo dňa 28. decembra 2012 oznámil predsedovi NR SR Pavlovi Paškovi, že zvoleného kandidáta Jozefa Čentéša do funkcie generálneho prokurátora nevymenuje. Podľa obžaloby sa tým dopustil úmyselného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 101 ods. 1 druhá veta, čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy „štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“.

Podľa čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy „prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov.“

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. t) ústavy prezident „vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky, prijíma sľub sudcov“.

Podľa čl. 150 ústavy „na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky“.

Podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zo dňa 24. októbra 2012 (PL. ÚS 4/2012-77) „Prezident Slovenskej republiky je povinný zaoberať sa návrhom Národnej rady Slovenskej republiky na vymenovanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa čl. 150 Ústavy Slovenskej republiky, a ak bol zvolený postupom v súlade s právnymi predpismi, v primeranej lehote buď vymenovať

navrhnutého kandidáta, alebo oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky, že tohto kandidáta nevymenuje. Nevymenovať kandidáta môže len z dôvodu, že nespĺňa zákonné predpoklady na vymenovanie, alebo z dôvodu závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie alebo celého orgánu, ktorého má byť táto osoba vrcholným predstaviteľom, alebo spôsobom, ktorý nebude v rozpore so samotným poslaním tohto orgánu, ak by v dôsledku tejto skutočnosti mohol byť narušený riadny chod ústavných orgánov (čl. 101 ods. 1 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky). Prezident uvedie dôvody nevymenovania, pričom tieto nesmú byť svojvoľné.“

Prezident sa dopustil úmyselného porušenia vyššie uvedených ustanovení ústavy tým, že o návrhu NR SR na vymenovanie Jozefa Čentéša do funkcie generálneho prokurátora nerozhodol v primeranej lehote. Ďalšieho úmyselného porušenia ústavy sa prezident dopustil tým, že dôvody nevymenovania Jozefa Čentéša, ktoré uviedol v liste predsedovi NR SR, sú svojvoľné.

Nedodržanie primeranej lehoty

Dňa 17. júna 2011 NR SR zvolila Jozefa Čentéša za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora.

Dňa 14. júla 2011 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť Dobroslava Trnku proti voľbe zo 17. júna 2011. Ústavný súd sťažnosť Dobroslava Trnku dňa 23. augusta 2012 odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Dňa 24. októbra 2012 ústavný súd uznesením schválil na návrh skupiny poslancov NR SR výklad čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy. Dňa 26. novembra 2012 ústavný súd odoslal účastníkom písomné odôvodnenie uznesenia. Dňa 15. decembra 2012 bolo uznesenie ústavného súdu publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Dňa 28. decembra 2012 zaslal prezident predsedovi NR SR list, v ktorom mu oznámil svoje rozhodnutie Národnou radou Slovenskej republiky zvoleného kandidáta Jozefa Čentéša za generálneho prokurátora nevymenovať.

Od voľby Jozefa Čentéša za kandidáta na funkciu generálneho prokurátora v NR SR do rozhodnutia prezidenta o jeho nevymenovaní uplynulo 18 mesiacov a 11 dní. Túto dobu nemožno považovať za primeranú lehotu, v ktorej mal prezident v zmysle výkladu ústavného súdu rozhodnúť o kandidátovi zvolenom v NR SR.

Výklad ústavného súdu nadobudol účinnosť až zverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ale bol zverejnený už dňa 24. októbra 2012. To znamená, že bol známy aj prezidentovi. Výkladom ústavného súdu sa text ústavy nijako nemení, iba interpretuje. Ak prezident nerozhodol o návrhu NR SR v primeranej lehote, dopustil sa porušenia ústavy. Do rozhodnutia ústavného súdu o výklade príslušných článkov ústavy mohlo byť toto porušenie ústavy zo strany prezidenta teoreticky aj neúmyselné. Od zverejnenia výkladu ústavného súdu dňa 24. októbra 2012 však ďalším vyčkávaním s rozhodnutím o návrhu NR SR nepochybne prezident porušoval ústavu úmyselne, pretože mu bolo známe, že má povinnosť „v primeranej

lehote buď vymenovať navrhnutého kandidáta, alebo oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky, že tohto kandidáta nevymenuje“.

Podľa § 15 Trestného zákona „Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel’

a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo

b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.“

Prezident najneskôr od 24. októbra 2012 nepochybne vedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem na riadnom chode ústavných orgánov v konkrétnom prípade chránený článkami ústavy upravujúcimi spôsob vymenovania generálneho prokurátora. Napriek tomu vyčkával s rozhodnutím o jeho vymenovaní alebo nevymenovaní ďalšie dva mesiace. V predchádzajúcom období, aj počas tohto dvojmesačného obdobia bol zo strany verejnosti (médiá, politici atď.) na potrebu rozhodnúť o vymenovaní generálneho prokurátora opakovaním upozorňovaný a aj sám sa k tejto otázke verejne vyjadroval. Od 7. novembra 2011 bola na ústavnom súde sťažnosť Jozefa Čentéša proti nečinnosti prezidenta v tejto veci. Prinajmenšom v období od 24. októbra 2012 do 28. decembra 2012 teda prezident nielen vedel, že svojou nečinnosťou môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený ústavou, ale pre prípad, že ho spôsobí, bol s takýmto následkom svojho konania uzrozumený. Tým sa dopustil úmyselného porušenia ústavy.

Prezident odôvodňoval svoju nečinnosť tým, že čaká na rozhodnutie ústavného súdu v predmetnej veci. Tento dôvod bol absolútne nedostatočný, pretože prezident mohol bez najmenších pochybností o návrhu NR SR rozhodnúť aj pred rozhodnutím ústavného súdu. Rozhodnutie ústavného súdu o výklade ústavy nemohlo nijakým spôsobom spochybníť proces voľby kandidáta v NR SR, ani osobu kandidáta. Od 24. októbra 2012 však na zdôvodnenie svojej nečinnosti nemohol použiť tento argument už ani teoreticky. Ústavný súd podal výklad príslušných článkov ústavy, z ktorého vyplývalo, že o návrhu NR SR musí prezident rozhodnúť v primeranej lehote. Sťažnosť Dobroslava Trnku proti voľbe kandidáta v NR SR ústavný súd odmietol už dva mesiace predtým. Proces voľby kandidáta v NR SR dňa 17. júna 2011 nebol žiadnym právne relevantným spôsobom spochybnený, ani spochybniteľný. Zvolený kandidát Jozef Čentéš spĺňal všetky zákonné predpoklady pre vymenovanie do funkcie. Všetky skutočnosti, ktoré prezident neskôr uviedol na odôvodnenie svojho rozhodnutia nevyberať kandidáta Jozefa Čentéša za generálneho prokurátora, už 24. októbra 2012 existovali a boli dávno predtým prezidentovi známe. Žiadna nová skutočnosť sa v čase medzi 24. októbrom a 28. decembrom 2012 neobjavila. Z podaní, ktoré boli v súvislosti s predmetnou záležitosťou podané na ústavný súd, nebolo v tom čase rozhodnuté už iba o jedinom, a to o sťažnosti Jozefa Čentéša. Táto sťažnosť však nesmerovala proti voľbe kandidáta v NR SR, ale proti nečinnosti prezidenta. Rozhodnutie o nej preto nijakým spôsobom nemôže spochybníť voľbu v NR SR dňa 17. júna 2011, ani osobu kandidáta Jozefa Čentéša. Napriek tomu prezident odkladal rozhodnutie ďalšie dva mesiace.

Uvedené dva mesiace však nie je možné vnímať izolovane, ale je potrebné toto dvojmesačné obdobie hodnotiť v súvislosti s tým, že im predchádzalo 16 mesiacov nečinnosti prezidenta v tejto veci a bezdôvodného odkladania rozhodnutia o parlamentom zvolenom

kandidátovi na funkciu generálneho prokurátora. Jediným spôsobom, akým by bolo 16-mesačné odkladanie rozhodnutia o vymenovaní generálneho prokurátora dostať aspoň teoreticky do polohy neúmyselného porušenia ústavy zo strany prezidenta, by bolo okamžité rozhodnutie prezidenta vo veci nasledujúce bezprostredne po podaní výkladu ústavy ústavným súdom dňa 24. októbra 2012. Tým, že prezident o návrhu NR SR rozhodol až po ďalších dvoch mesiacoch, dopustil sa úmyselného porušenia čl. 102 ods. 1 písm t) a čl. 150 ústavy v zmysle výkladu týchto článkov ústavným súdom.

Tým prezident zároveň úmyselne porušil povinnosť svojím rozhodovaním zabezpečovať riadny chod ústavných orgánov, ktorá mu vyplýva z čl. 101 ods. 1 druhá veta ústavy.

Keďže podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, úmyselným porušením čl. 101 ods. 1 druhá veta, čl. 102 ods. 1 písm. t) a čl. 150 ústavy sa zároveň dopustil aj úmyselného porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy.